

N:o 98.

Af Herr Ola Andersson: Om förklaring af hvad i markegångstaxornas tillämpning med ordet "afradsgild" rätteligen må förstås samt med förslag till åtskilliga iakttagelser i afseende å markegångs-sättningarne.

Vid det årliga bestämmandet af markegångstaxorna i länen kan man ej undgå att erfara den olägenheten, att ingen tydlig bestämmelse finnes om huru den vara bör vara beskaffad, å hvilken ett pris skall sättas. Hufvudsakligen gäller detta om säd, ehuru olägenheten kanske just i fråga om denna markegångspersedel borde vara lättast att afhjelpa.

Hvad innehåller då nuvarande stadganden angående beskaffenheten af den säd, å hvilken markegångspris skall sättas? Jo, att den skall vara "afradsgild". Uti allt hvad Kongl. förordningar, kungörelser, bref m. m. om denna sak innehålla har jag ej kunnat uppleta någon begreppsbestämmelse på detta ords betydelse. Varan skall vara *giltig* som *afrad*, det är hvad ordet sjelft innebär, men hurudan för att vara detta, derom lemnas man i okunnighet*).

Redan länge har man i handeln användt *vågen* för att bestämma spanmålens godhet; det vore väl då ej för tidigt att i nu antydda angelägenhet göra oss detta sätt till godo. Men nu är det en känd sak, att skörden ej till sin beskaffenhet blir lika god hvarje år, och det vore väl obilligt att i ena fallet fordra en *högre* vigt än skörden under året uppgår till, och i andra att bestämma priset efter en vigt *under* den som en verklig god skörd i allmänhet lemnar. Varans *qualité* eller vigt torde således böra bestämmas efter beskaffenheten af årets skörd inom markegångsdistriktet; och härför talar ju äfven den historiska utvecklingen af ränte-, tionde- och markegångsbestämmelserna.

*) Kongl. kungörelsen den 22 November 1834 föreskrifver visserligen, att endast väl rensad och strid säd skall såsom »levereringsgild» anses; men just detta »väl rensad» har ej alltid blifvit på ett rättvist sätt begagnadt, hvarförutan uttrycket »strid säd» är ganska obestämdt. Enligt Kongl. resolutionen och brefvet den 13 December 1769 skall Skeninge stad leverera sin kornafrad i »ren» säd.

Jag anser fördenskull, att ordet "afradsgild" bör så tillämpas, att dermed förstås *medelvigten af årets skörd i genomsnitt* inom länet eller markegångsdistriktet, och att man, vid upprättande af de i Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 föreskrifna priskuranter och markegångspris, först bestämmer *denna vigt* å hvarje af de i taxan ingående sädesslagen, hvarefter det sedan blefve lätt att bestämma prisen. Man hade då en verklig bestämmelse om betydelsen af ordet "afradsgild", och uppdragets rätta och samvetsgranna utöfvande låge då hufvudsakligen i denna vigtbestämmelse, hvarvid man ju hade en i lag tydlig anvisning och i grödans beskaffenhet en ledning för sitt omdöme. Nu deremot famlar man i oviss-het om huru sjelfva den vara rätteligen bör vara beskaffad, å hvilken pris skall sättas, hvadan svårigheten att träffa det rätta är så mycket större.

Man kunde kanske icke sakna skäl att påkalla en allmän revision af gällande stadganden angående markegångsprisens bestämmande, hvarvid, synnerligast om detta mitt förslag blefve tillämpadt, man kunde ifrågasätta nödvändigheten af att bibehålla den prissättning, som, till ledning för den under Litt. A i § 3 mom. 2 och 3 i nyssnämnda Kongl. kungörelsen föreskrifna markegångstaxa, af magistraterna och sockenombud under Oktober månad årligen skall uppgöras, äfvensom lämpligheten af nu gällande sätt att åstadkomma ändring uti af deputerade upprättad markegång; hvaremot de prisuppgifter, efter de gångbara och verkliga, som för de 3:ne sista månaderna af ena året och de 3:ne första af det följande upprättas för den sist skördade grödan, till ledning för bestämmande af det årspris Litt. B., enligt § 3 mom. 1 i samma kungörelse, som ligger till grund för uträkningen af medelpriset, är en god idé, enär man derigenom är i tillfälle pröfva, huruvida deputerade förra året lyckats bestämma ett lämpligt pris å markegångstaxan Litt. A.

Då emellertid ett yrkande på en i större omfång företagen revision och omarbetning af nu gällande bestämmelser säkerligen skulle, om det vunne godkännande, medföra betydlig tidsutdrägt, och då jag ej heller finner behovet synnerligen påkalla någon egentlig rubbning i det nuvarande, inskränker jag mig till att, med stöd af det anförda, vördsamt föreslå,

att Riksdagen, för sin del godkännande nedaustående grunder, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhåller om utfärdande af en hufvudsakligen så lydande förordning:

att ordet *afradsgild* skall så förstås, att dermed afses den inom hvarje markegångsdistrikt för årets skörd gällande medelvigt å de i markegångstaxan upptagna olika sädesslagen;

att vid de priskuranter, som af magistraten och sockenombuden, enligt bestämmelsen i § 3 mom. 3 af Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855, skola i Oktober månad upprättas och till markegångsförättningen uppgifvas, vigten enligt ofvannämnda

grund först bestämmes och derefter priset, hvarefter Landskontoret upprättar sammandrag, utvisande såväl medelvigten som medelpriset, till ledning för bestämmande af markegångstaxan Litt. A;

att deputerade, vid bestämmande af denna markegångstaxa, först afgöra, på sätt ofvan nämndt är, den vigt, som för året bör anses utgöra den verkliga medelvigten och derefter bestämmer priset, med iakttagande jemväl af hvad i öfrigt stadgadt är;

samt att de pris, som af städernes magistrater och de i åberopade Kongl. Kungörelsen föreskrifna nämnder skola uppgifvas hafva varit gångbara under det ena årets 3:ne sista och det andra årets 3:ne första månader, till ledning för bestämmande af årspriset Litt. B., skola åsättas efter den vid markegångssättningen för samma gröda redan bestämda eller fastställda vigten å de olika sädesslagen.

Stockholm den 28 Januari 1875.

Ola Andersson.
